

Anam a mitges

PROPOSTES DIDÀCTIQUES PER AL PROFESSORAT DE PRIMÀRIA

*Conciliar des de les aules:
"Anam a mitges"
en la vida familiar
i professional*

Ajuntament de Palma
Àrea d'Educació, Cultura,
Esports i Joventut

Índex

<i>PRESENTACIÓ</i>				4	
<i>Sobre la necessitat de la unitat</i>				5	
<i>Introducció. Per què és necessari conciliar família i treball?</i>				6	
<i>La conciliació, una aposta coeducativa</i>				8	
<i>Un medi escolar basat en la conciliació</i>				10	
<i>Com començar a fer un projecte educatiu i curricular que fomenti la conciliació i la no-discriminació</i>				11	
<i>Com treballar la conciliació des de les aules</i>				12	
<i>Què és conciliar família i treball? Conciliació i igualtat</i>				13	
<i>LES ACTIVITATS</i>	14	<i>Activitat 7</i>	26	<i>Activitat 16</i>	35
<i>Les regles de joc</i>	15	<i>Activitat 8</i>	27	<i>Activitat 17</i>	36
<i>Activitat 0</i>	16	<i>Activitat 9</i>	28	<i>Activitat 18</i>	37
<i>Activitat 1</i>	18	<i>Activitat 10</i>	29	<i>Activitat 19</i>	38
<i>Activitat 2</i>	19	<i>Activitat 11</i>	30	<i>Activitat 20</i>	39
<i>Activitat 3</i>	20	<i>Activitat 12</i>	31	<i>Activitat 21</i>	40
<i>Activitat 4</i>	21	<i>Activitat 13</i>	32	<i>Activitat 22</i>	41
<i>Activitat 5</i>	24	<i>Activitat 14</i>	33	<i>Activitat 23</i>	43
<i>Activitat 6</i>	25	<i>Activitat 15</i>	34		

Presentació

Les dades estadístiques posen de manifest que les tasques domèstiques, la cura dels infants i la cura de les persones dependents recau majoritàriament sobre la dona.

La necessitat de conciliar la vida laboral i la familiar esdevé un dels grans reptes per al conjunt de la societat per aconseguir la igualtat d'oportunitats entre dones i homes.

Aquest fet ha estat ja plantejat a nivell mundial. Així, tant a la Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona, aprovada per Nacions Unides l'any 1979, com a la IV Conferència Mundial sobre les Dones, celebrada a Pequín l'any 1995, es va considerar com un objectiu estratègic fomentar una harmonització de responsabilitats laborals i familiars entre homes i dones.

Les administracions, des dels diferents àmbits d'actuació (estatal, autonòmic, local), tenen l'obligació de promoure accions perquè la igualtat d'oportunitats sigui real i efectiva.

L'Ajuntament de Palma és conscient que, per a la consecució d'aquest objectiu, l'educació, a més de ser un dret humà bàsic, esdevé una eina imprescindible per aconseguir l'adquisició d'hàbits des de la infància que incideixen en la corresponsabilitat, en una altra manera d'entendre les relacions entre ambdós sexes, en la igualtat.

El material educatiu que es presenta, dins l'apartat de convivència del programa "Palma Ciutat Educativa", i del qual la Direcció General de la Dona de la Comunitat de Madrid n'és propietària i ens ha cedit, pretén facilitar la tasca del professorat amb una sèrie de propostes bàsiques que permetin treballar des de les aules la conciliació de la vida familiar i la laboral. Aquest objectiu és feina de tots i totes, "Anam a mitges".

Catalina Cirer Adrover

Batlessa de Palma

Introducció

Per què és necessari conciliar família i treball?

La societat ha experimentat una sèrie de transformacions en els darrers anys.

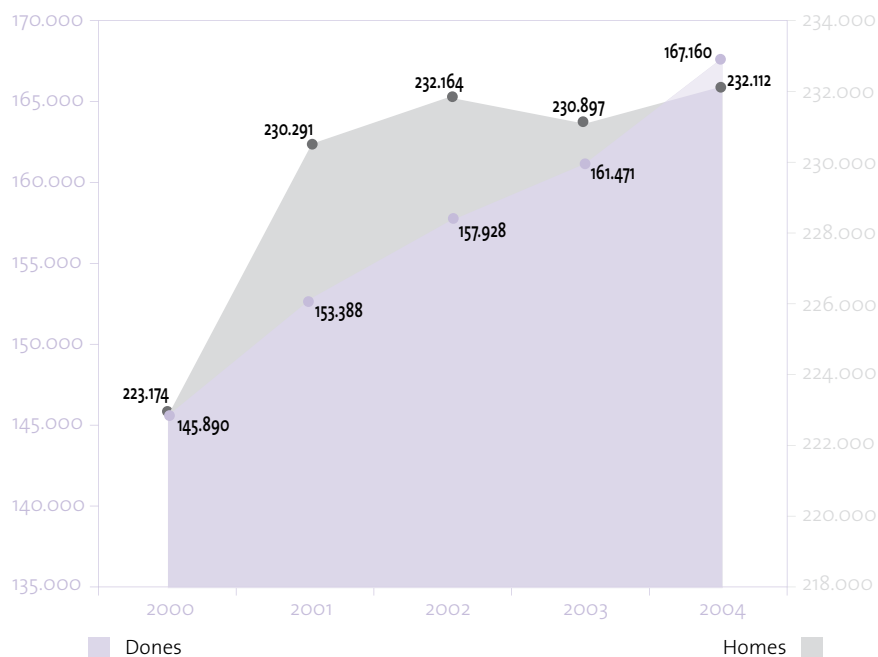
Una de les més destacades ha estat la gradual incorporació de les dones a l'àmbit públic, especialment a l'educació universitària i al treball remunerat.

Aquesta incorporació ha duit canvis importants en l'organització social i familiar, i en les actituds, les creences i la forma de pensar.

Entre aquests canvis, s'ha distingit, d'una banda, la funció reproductiva de la maternitat, és a dir, la gestació i el part, i, de l'altra, la funció de l'atenció i l'educació dels fills i filles, que deixa de ser atribuïda de manera exclusiva a les dones i comença a considerar-se com a assumible per dones i homes, indistintament.

A més a més, la massiva incorporació de les dones al mercat de treball ha generat múltiples beneficis per a la societat. La societat s'enriqueix amb les aportacions que elles realitzen i que, fins ara, han suposat "un recurs perdut" en impedir-se i obstaculitzar-se la presència de les dones a l'àmbit públic. Els homes també es beneficien d'aquests canvis, ja que se'ls obre la porta d'accés a rols atribuïts a l'àmbit tradicionalment femení, com l'afectivitat i la seva exteriorització, la implicació en el creixement i el desenvolupament dels fills i filles, etc.

EVOLUCIÓ DELS TREBALLADORS EN ALTA LABORAL PER SEXE, BALEARS 2000-2004

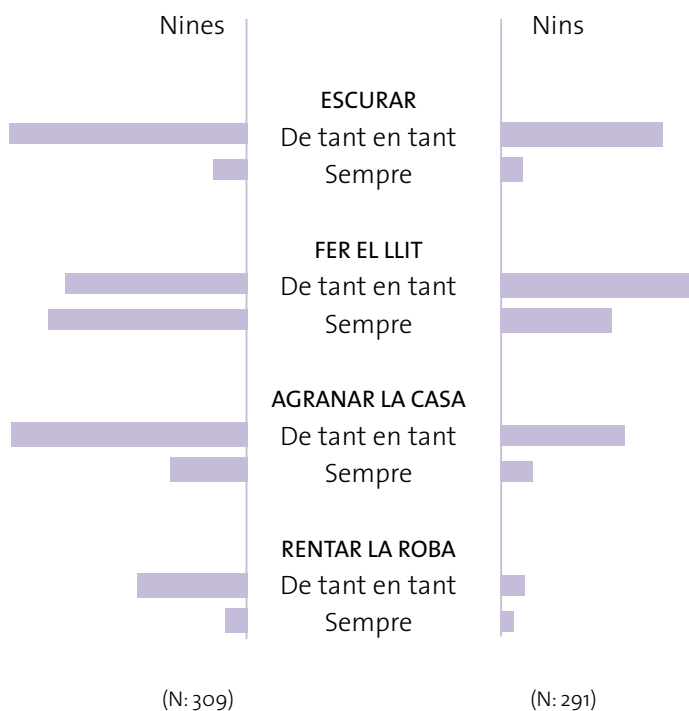

Font: Govern de les Illes Balears. Conselleria de Treball i Formació

IMPLICACIONS DE NINS I NINES EN LES FEINES DOMÈSTIQUES

És molt més freqüent que les famílies impliquin més les nines que els nins en les feines domèstiques.

PROPORCIÓ DE NINS I NINES DE 8 O MÉS ANYS QUE PARTICIPEN EN LES SEGÜENTS FEINES DOMÈSTIQUES I GRAU D'IMPLICACIÓ

Base: Llars on hi ha nins, nines.

Font: EURODOXA. Enquestes a dones de la Comunitat de Madrid de 15 anys o més, per als successius plans d'igualtat de la Direcció General de la Dona. Any 2001

Però tot canvi genera desajustaments i nous reptes. Les funcions i els rols atribuïts a les dones en l'àmbit privat, quan s'incorporen al mercat de treball, han de ser assumits i realitzats per "algú". Al mateix temps, en l'àmbit públic han de modificar-se estructures i mentalitats per fer que família i treball siguin compatibles.

La dedicació de les dones a les feines domèstiques i a l'atenció de menors i persones dependents no ha minvat al mateix ritme que la seva incorporació a l'espai públic, i aquesta situació ha generat nous desequilibris. Al mateix temps, els homes han mantingut alta la seva taxa de participació a la vida pública, i tot i que la seva implicació a l'esfera privada avança, aquesta encara segueix essent escassa i no s'ha generalitzat. A més a més, la dita implicació, en termes generals, se segueix considerant encara com una "ajuda" i no com un repartiment de responsabilitats. Això fa que les dones hagin de mantenir una doble càrrega de treball.

La família és el primer espai socialitzador on els/les menors van configurant la seva personalitat i la seva identitat social, i estableix la primera construcció simbòlica sobre "qui som". Essent aquest espai el lloc on es desenvolupa el diàleg i les relacions entre els sexes, és també el primer espai d'adquisició de diferències de gènere.

Des de la pròpia família i l'escola es poden ensenyar models alternatius que amplii la visió de nins i nines sobre les relacions entre els sexes que puguin observar a la societat, als mitjans de comunicació i a les seves pròpies llars.

Les polítiques de conciliació de la vida familiar i professional pretenen corregir aquests desajustaments produïts per una desigual configuració dels gèneres, i avançar **cap a una nova societat en la qual dones i homes compartim la vida: les decisions, el treball, la família, les feines domèstiques i el temps lliure. Anam a mitges.**

La conciliació, una aposta coeducativa

Que les dones han estat excloses de l'educació formal o reglada fins a la Llei Moyano de 1856 forma part de la nostra història. A partir d'aquesta llei es va permetre a les dones l'accés a l'educació, però d'acord amb les "característiques pròpies del seu sexe". Aquestes característiques eren aquelles que tradicionalment s'han anat vinculant al món femení, això és, al que la societat espera del fet de "ser dona". I aquest "ser dona" només podia entendre's en un àmbit, el privat.

ANY 2001, ESPORT INFANTIL, SEGONS SEXE

NOMBRE DE PARTICIPANTS EN ACTIVITATS ESPORTIVES

	Nines	Nins	Ambdós	% nines
Escacs	2.140	4.224	6.364	34
Bàsquet	6.742	8.327	15.069	45
Bicicleta de muntanya	274	800	1.074	26
Futbol	490	18.090	18.580	3
Gimnàstica artística	1.253	242	1.495	84
Karate	1.236	2.715	3.951	31
Gimnàstica rítmica	4.818	0	4.818	100
Natació	6.695	8.447	15.142	44
Tennis	1.990	2.846	4.836	41
Voleibol	4.465	951	5.416	82

Font: Dades procedents de la Direcció General d'Esports.

Consejería de Educación, *Anuario Estadístico de la Comunidad de Madrid, 2002*. Instituto de Estadística.

Fins l'any 1970, amb la Llei general d'educació, no es va reconèixer la importància de coeducar, entenent la coeducació com la transmissió dels coneixements i habilitats a nins i nines, compartint no només un mateix espai físic, sinó un mateix pla d'estudis. És a dir, no establint distincions socials per qüestió de gènere.

Amb la LOGSE (1990) es va fer un pas més, i es va establir com a principi la necessitat d'apostar per la igualtat entre els sexes i el rebuig a tota forma de discriminació. Es va fixar per a l'alumnat i com a norma per al professorat l'adquisició d'"habilitats que permetin desenvolupar-se amb autonomia a l'àmbit familiar i domèstic, així com amb els grups socials amb els quals es relacionen" (article 13, apartat d). Finalment, aquesta Guia Didàctica s'ha dissenyat també en consonància amb el Reial decret 1344/1991, de 6 de setembre, que regula el pla d'estudis d'educació primària, en el qual s'han d'incorporar "elements educatius bàsics que han d'integrar-se en les diferents àrees i que la societat demanda, com l'educació per la pau, per la salut, per la igualtat entre els sexes...".

Sabem que l'educació a l'escola no pot eliminar les desigualtats socials. També sabem que, en l'actualitat, nins i nines es regeixen menys per models clarament basats en el gènere, però, tot i que efectivament s'evidencien alguns avanços, els estereotips sexistes segueixen reproduint-se socialment. En aquest sentit, encara s'observa, en les preferències d'al·lots i al·lotes, una feminització i masculinització a l'hora de realitzar les opcions formatives, professionals, d'oci i esportives.

Anam a mitges

A l'escola, els/les menors, en les seves relacions, o bé consoliden o bé redueixen les diferències.

Aquestes diferències són producte d'experiències concretes d'aprenentatge on el reforç o l'aprovació tenen un paper determinant. Si un nin o una nina es comporten de "manera adient" (i allò adient és el que la societat determina per a un nin o per a una nina), el nin i la nina "se sentiran acceptats socialment" i seguiran comportant-se d'acord amb els models prèviament marcats.

Albert Bandura planteja que un aprenentatge per imitació "es reforça positivament pel fet de copiar les respostes correctes d'un model". És per tant a l'escola on es pot iniciar els al·lots i al·lotes a comprendre el seu entorn i oferir alternatives cap a models de convivència més igualitaris, d'acord amb els nous temps.

D'altra banda, els mitjans de comunicació s'han convertit, en les darreres dècades, en agents socialitzadors de gran importància. De l'anàlisi d'aquests mitjans es conclou que se segueixen representant imatges de dones i homes estereotipades i que no responen a la realitat.

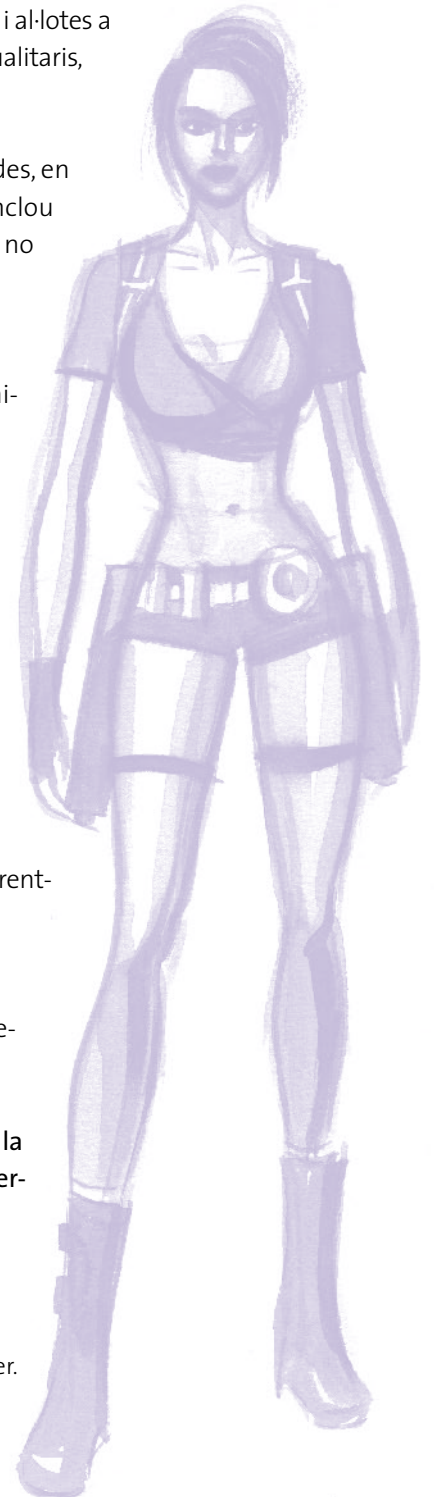
En els programes, pel·lícules, dibuixos animats i sèries més vists per menors i adolescents es reproduïxen escenes on les dones professionals renuncien a millorar en la seva professió, generalment per amor, supeditant l'àmbit professional al personal, o bé passant d'un rol de posició (princesa) a un rol de condició (esposa o al·lota del guerrer o del príncep).

Només hi ha algunes imatges de còmics i videojocs –recurs d'entreteniment i oci habitual entre preadolescents i adolescents– d'aparent ruptura d'estereotips de gènere. Parlem, per exemple, de noves guerreres del tipus Elektra o Lara Croft. Lara Croft segueix un model estereotípicament masculí, és a dir, fa servir armes, és valenta, forta, activa i protagonista absoluta de l'acció. Amb ella s'exalten, un cop més, les característiques masculines, però aquest cop en un cos eròtic femení. Lara Croft no representaria "les dones", sinó un cos de dona amb estereotips de rol i de tret atribuïts als homes. Així, el que d'entrada apareix com una ruptura d'estereotips, els cristal·litza en "valorar" més les "formes de ser" aparentment masculines i un "físic" molt "marcadament femení".

Per tot plegat, un mode de vida on homes i dones es relacionin com a iguals és beneficiós per a tota la societat, i l'escola és un espai apropiat per a aquest aprenentatge.

La conciliació de la vida familiar i la professional com a aspecte fonamental de la igualtat d'oportunitats ha de presentar-se com una aposta coeducativa transversal i curricular.

LARA CROFT. Videojoc. Tomb Raider.

Un medi escolar basat en la conciliació

Un medi escolar és un sistema integrat per una varietat, sovint molt complexa, de factors identificables com la diversitat de valors i actituds de l'alumnat i el professorat, les seves experiències vitals a la família i a la comunitat.

L'aposta per un medi escolar basat en la conciliació ha de considerar, almenys, diferents aspectes:

- Les característiques de l'alumnat, de les seves famílies, de l'entorn en el qual viuen.
- Els processos didàctics aplicats han de considerar la visió de gènere.
- El pla d'estudis manifest i l'ocult.
- Els materials i continguts de l'ensenyament han de tenir en compte el principi d'igualtat.

Amb tot això es podran adoptar estratègies que permetin:

- Partir dels coneixements i del bagatge previs de l'alumnat en matèria d'igualtat.
- Eliminar prejudicis i tòpics cap als sexes.
- Treballar en l'adquisició d'estratègies d'exploració i descobriment de noves formes de pensar la realitat, des d'un punt de vista conciliador i de gènere.
- Dissenyar activitats motivadores que resultin útils per al plantejament de situacions reals i quotidianes que ajudin a transferir aprenentatges igualitaris des de l'escola a situacions vitals; per exemple, a la vida familiar.
- Dissenyar estratègies que estimulin el pensament crític, l'autonomia, la resolució de conflictes.
- Adreçar-se a nins i nines. S'ha d'oblidar la tradicional idea per la qual són les dones les que han d'aprendre a defensar els seus drets. La formació ha d'adreçar-se també als al·lots. Se'ls ha d'ajudar a descobrir que la igualtat i la conciliació de la vida familiar i professional no suposarà una pèrdua per a ells, sinó un guany.

UN MEDI ESCOLAR BASAT EN LA CONCILIACIÓ ÉS UN SISTEMA MULTIFACTORIAL	
El professorat manté actituds i valors conciliadors i democràtics.	El pluralisme i la diversitat són valorats.
L'escola té normes i valors que reflecteixen la igualtat d'oportunitats.	Els estils d'ensenyament i motivació són utilitzats en igualtat de condicions (nins i nines).
Els procediments de diagnòstic i d'avaluació afavoreixen la igualtat d'oportunitats i la igualtat de resultats.	L'alumnat que, per qualsevol circumstància, visqui en un entorn familiar clarament discriminatori gaudirà a l'escola d'una situació –d'igualtat– com la resta.
El pla d'estudis i materials didàctics presenten conceptes, resultats i problemes que tenen en compte la idea d'igualtat com a estratègia per poder desenvolupar les diferents funcions socials de la vida en les mateixes condicions i a parts iguals.	El professorat haurà d'adquirir les habilitats i les perspectives necessàries per reconèixer les diverses i adverses situacions desigualitàries que, en funció del sexe, es presentin, i emprendre accions orientades a la seva eliminació.
UN MEDI ESCOLAR CONCILIADOR HA DE SER RESPECTUÓS, RESOLUTIU I IGUALITARI	

Font: Dades de *Jornadas Escuela y Sociedad: un compromiso*. Universitat de Cantàbria, 2000.

Com començar a fer un projecte educatiu i curricular que fomenti la conciliació i la no-discriminació

Poden ser quatre les facetes inicials a considerar per fer un projecte educatiu i curricular que fomenti la conciliació i la no-discriminació, i que puguin servir de guia d'actuació per a diferents centres educatius.

A. Incentivant:

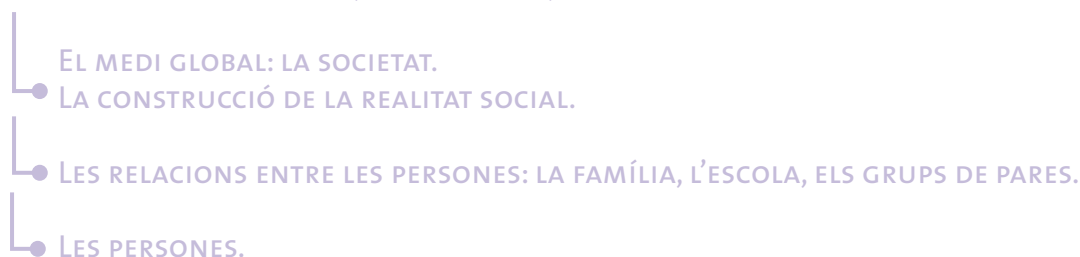
- 1. L'autonomia personal de l'alumnat.** Al·lots i al·lotes han d'aprendre a valorar l'autonomia establint relacions positives entre ells/elles i amb el medi. Per a això és necessari treballar l'autoestima, l'autoconfiança i la fermesa de caràcter per evitar que cedixin davant pressions o situacions no desitjades, i procurar que se sentin independents per opinar, actuar, organitzar i disposar de la seva vida.
- 2. El suport mutu.** La imatge que l'alumne/na ha de tenir d'ell/a mateix/ixa ha de ser realista. Aprendre a acceptar-se i valorar el que hi ha de positiu, així com de negatiu, en un mateix i en els altres. Tot plegat ajudarà a plantejar amb millor criteri les pròpies metes futures. Conèixer-se per millorar i per conèixer les limitacions.
- 3. La cooperació.** Tant a la família com als grups d'iguals, i a l'escola, l'aprenentatge cooperatiu és clau per establir confiança entre uns i altres, i a l'inrevés. Aprendre a compartir experiències, sentiments i rols socials des de la cooperació.

B. Reduint:

- 4. El conflicte.** Els conflictes formen part de la nostra existència. Per això és necessari iniciar una activitat que familiaritzi al·lots i al·lotes amb la manera de resoldre els conflictes, ja que aquests es poden presentar de moltes maneres.

Això evitarà que s'ofeguïn en els problemes. Apostar per allò que és resolutiu.

UN PROJECTE EDUCATIU QUE FOMENTI LA CONCILIACIÓ I LA NO-DISCRIMINACIÓ HA DE TENIR EN COMPTE, A MÉS A MÉS, EL NIVELL MACROSOCIAL I EL MICROSOCIAL.

Com treballar la conciliació des de les aules. Proposta d'àrees curriculars

ÀREES CURRICULARS	CONCEPTES BÀSICS	TÈCNiques	ACTITUDS	OBJECTIU
LLENGUATGE	L'expressió oral.	Comentaris de text sobre situacions properes a l'alumnat. Exposicions orals.	Valoració del llenguatge com a forma d'expressió.	Conciliar és pactar. Aprendre a pactar. Pactar és necessari. Això suposa arribar a un acord en la presa de decisions, l'assumpció de rols i el repartiment del treball domèstic entre totes les persones de la família. El pacte en igualtat. Aprendre a pensar en un altre tipus de relacions igualitàries.
	L'escriptura.	Espectura de relats curts. Realització de resums de textos.	Interès per l'intercanvi d'opinions respecte de les opinions dels/de les altres. Visió crítica del que s'escolta o es llegeix.	
MATEMÀTIQUES	Més/menys, major/menor. Operacions senzilles: sumar, restar.	Anàlisi de situacions quotidianes que puguin ser comptabilitzades.	Valoració de les matemàtiques com a mitjà per analitzar i representar la realitat.	Visualitzar possibles situacions de desigualtat en el repartiment de les feines i funcions a casa.
ÈTICA I/O CONEIXEMENT DEL MEDI	La família com a grup social.	Observacions a les seves pròpies famílies.	Interès per l'entorn proper. Històries de vida.	Valorar el treball domèstic realitzat per tots els membres de la família i no només per una sola persona (mare).
	Les feines domèstiques i el repartiment d'àrees en grup.	Identificació de diferents feines.	Responsabilitat d'un/a mateix/a.	
	L'atenció dels altres.	Classificació de les feines, qui fa què a casa?	Respecte pel treball i valoració de la participació de l'alumnat en les feines domèstiques. Visió crítica dels papers socialment assignats a dones i a homes.	Adquisició d'hàbits coresponsables.
	Coresponsabilitat a la unitat familiar.	Analitzar situacions viscudes o fictícies.		Aprendre a conviure en igualtat.
CIÈNCIES NATURALS	Identificar elements.	Aprendre a cuinar.	Estimular l'aprenentatge i el coneixement.	Valorar la importància de l'autonomia domèstica.
HISTÒRIA	El paper de les dones i els homes a la història.	Lectura de textos.	Visibilitzar les dones.	Conèixer la història per fer història.

Què és conciliar família i treball?

Conciliació i Igualtat

Segons el diccionari, conciliar és *compondre i ajustar els ànims dels qui estan oposats. També conformar dues o més posicions o doctrines, aparentment contràries.*

En aquest sentit, conciliar l'àmbit familiar amb el professional (i a l'inrevés) té una especial rellevància, ja que ambdues facetes de la vida humana (la reproductiva i la productiva) s'han trobat gairebé sempre molt allunyades i ha estat realitzada cadascuna en espais "estancs", ja sigui per dones, ja sigui per homes, la qual cosa ha anat vetant oportunitats a les dones per al desenvolupament d'habilitats i destreses en l'àmbit públic (professió) i vetant oportunitats als homes en l'àmbit privat (família).

Per poder conciliar és necessària una visió de la societat en condicions d'igualtat. El principi d'igualtat i la consideració de la perspectiva de gènere són els dos eixos vertebradors de la conciliació.

- El principi d'igualtat ha de ser entès com l'establiment de relacions d'equivalència entre les persones, és a dir, totes les persones, homes i dones, han de tenir i tenen el mateix VALOR, i precisament perquè el tenen són iguals.
- El principi d'igualtat admet i respecta les diferències. No admet desigualtats socials construïdes sobre la base d'aquestes diferències. El fet biològic de néixer nin o nina no ha de suposar un tracte i un valor sociocultural desigual.
- El principi d'igualtat exigeix un compromís personal que vagi eliminant els prejudicis socialment estesos i modificant conductes atribuïdes a cada sexe.
- El principi d'igualtat pretén la recerca de compromisos per part de tota la societat. La igualtat interessa dones i homes.

La conciliació de la vida personal, familiar i professional és positiva perquè contribueix:

- Al benestar personal, l'afectivitat i la qualitat de vida.
- Al manteniment i l'equilibri familiar.
- A la creació de llocs de treball, a la promoció de la igualtat d'oportunitats al mercat laboral.
- A la cohesió social.
- Al desenvolupament integral de la persona independentment del sexe al qual pertany. Dones i homes compartint la vida: les decisions, el treball, la família, les feines domèstiques i el temps lliure a parts iguals.

Per poder conciliar s'ha de començar per resoldre els conflictes que es presenten. A continuació es proposa un taller base de resolució de conflictes a les aules.

Anam a mitges

LES ACTIVITATS

Objectiu de la unitat

General

Proposar activitats de treball –didàctiques i bàsiques– en matèria de conciliació al professorat de primària, per tal de...

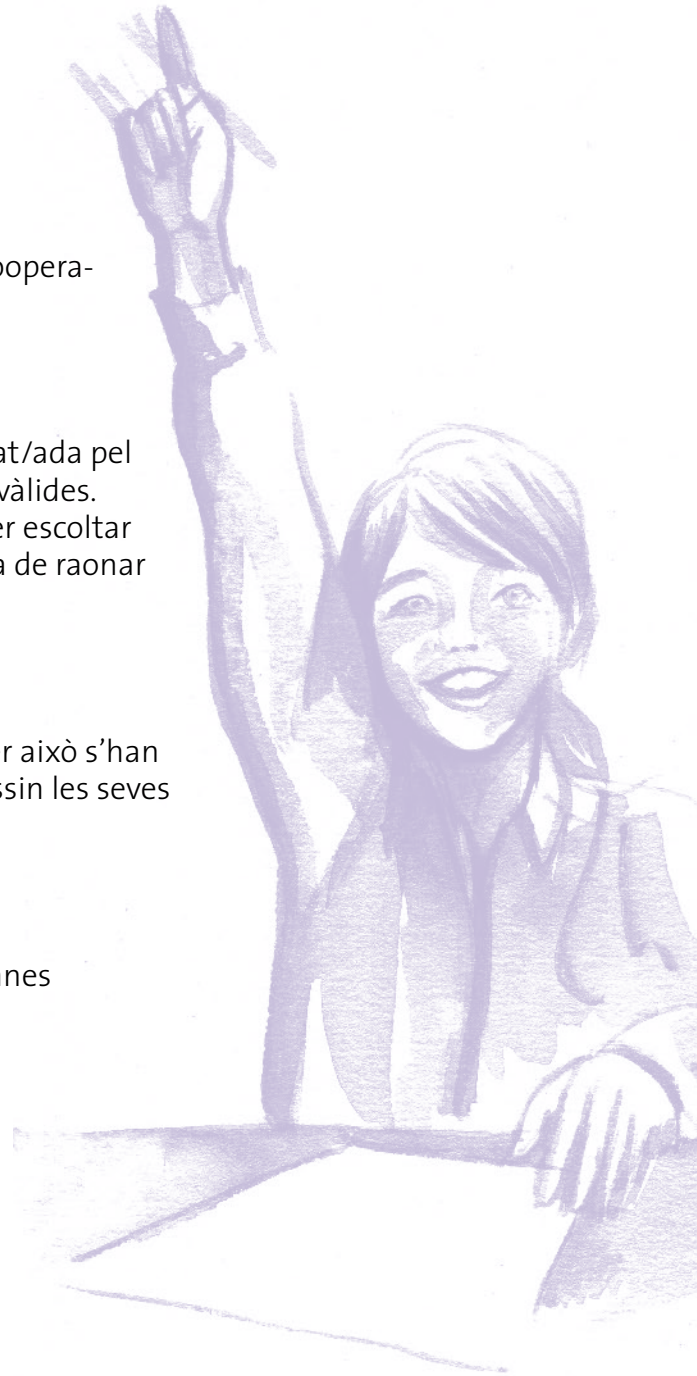
Específic

...transmetre i fer comprendre a l'alumnat les bases per a un futur en el qual dones i homes puguin desenvolupar les diferents funcions socials de la vida amb les mateixes oportunitats i a parts iguals.

Les regles de joc

A l'hora de realitzar les activitats d'aquest quadern es proposen les següents regles de joc:

- Parar atenció a la qualitat de les relacions entre l'alumnat i entre l'alumnat i el professorat.
- Crear un clima de diàleg a classe per facilitar la cooperació durant les activitats.
- Evitar que l'alumne o l'alumna se senti infravalorat/ada pel fet d'expressar una opinió. Totes les opinions són vàlides. Es tracta d'iniciar l'alumnat en el respecte i a saber escoltar els/les altres. Si alguna opinió no agrada, es tracta de raonar per què i proposar alternatives.
- La participació de tota la classe és fonamental. Per això s'han d'involucrar tots els al·lots i al·lotes perquè expressin les seves opinions.
- Evitar els monopolis de la paraula en els/les alumnes més extravertits/ides.
- No establir distincions en les opinions per sexe. Per exemple: evitar demanar només a les nines sobre temes relacionats amb els afectes i el món domèstic, i als nins sobre el món professional, esportiu, etc.

Anam a mitges

O

ACTIVITAT Conciliació i igualtat

Taller de resolució de conflictes

TÈCNICA: ESCENIFICACIÓ.

OBJECTIU: AMPLIAR EL CONEIXEMENT DE LES PERSONES QUE COMPARTeixEN LA CLASSE, PER CREAR UN CLIMA DE CONFIANÇA I ACCEPTACIÓ MÚTUA, ELEMENT CLAU PER A LA RESOLUCIÓ DE CONFLICTES.

ORGANITZACIÓ DE L'ACTIVITAT PER PART DEL PROFESSORAT

PRIMER PAS: Les persones que comparteixen l'aula es presenten: qui som, com som, què m'agrada, què faig, què no m'agrada, en què em diferencii dels/de les altres, en què m'hi assembl, què sent, què pens... Poden descriure's parlant o també dibuixant.
La finalitat és identificar rols, tant individuals d'autopercepció com de grup.

SEGON PAS: Treballar els conflictes quotidians mitjançant la simulació. S'escenifica una situació conflictiva social, personal o familiar. Resulta molt senzill escenificar sentiments com la gelosia entre germans/nes, les baralles pel comandament a distància, la *play station*, un llibre de contes, una jogueta... Si no és possible una escenificació per part de l'alumnat, es pot dur a classe un vídeo amb una escena de dibuixos animats o programa de televisió adaptat a l'edat de la classe en el qual es visualitzi un conflicte.
La finalitat és aprendre a escoltar els altres i comprendre la situació que genera el conflicte.

TERCER PAS: Diferenciar conceptes com "igual i diferent", "diversitat", "acord", "pacte", "problema", "conflicte", "acceptació", "confiança".

QUART PAS: Tractar de resoldre el conflicte escenificat o vist. Oferir alternatives al conflicte. No eludir el conflicte. L'adquisició d'habilitats resolutives implica maduració, equilibri...

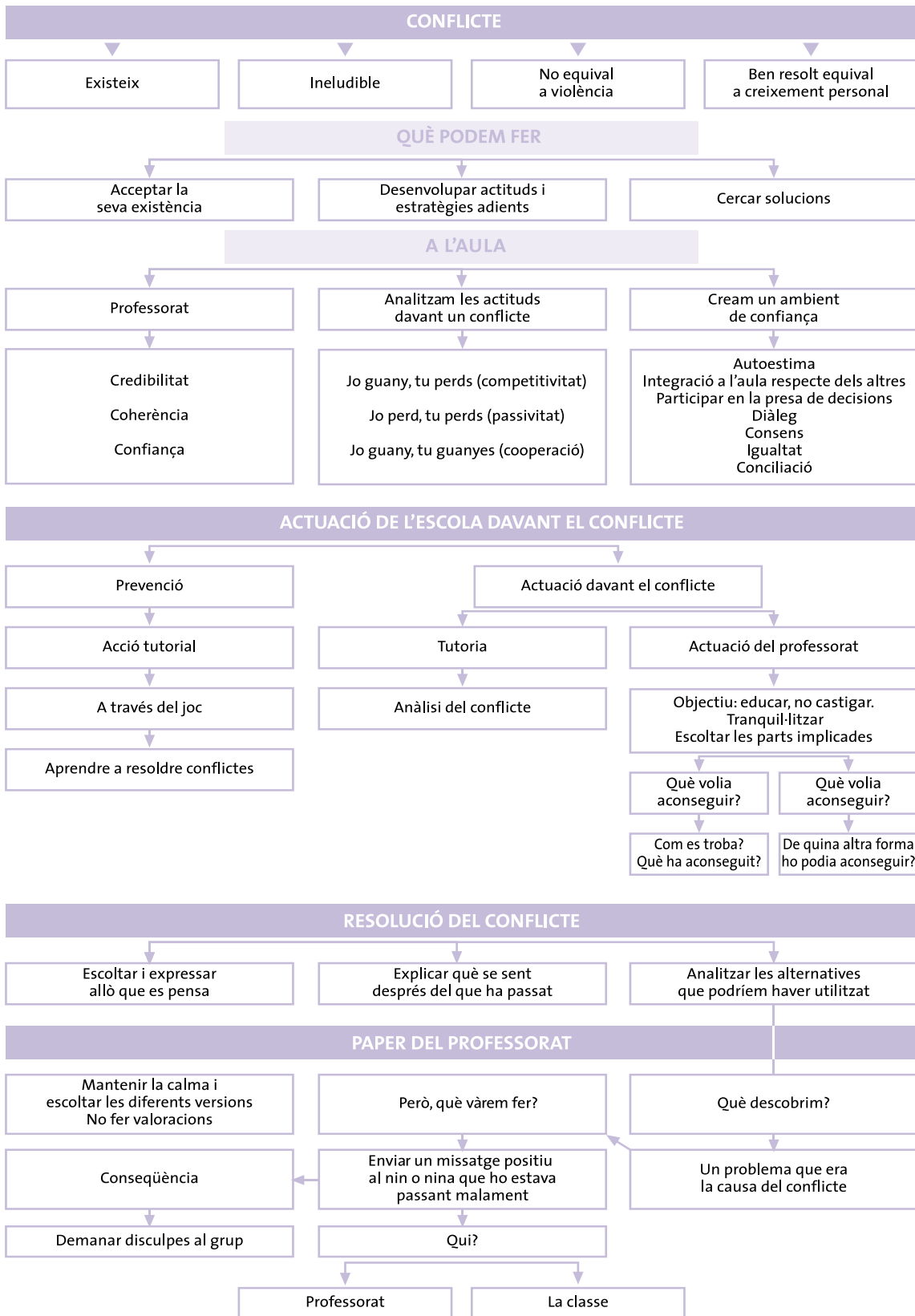
PER ADQUIRIR HABILITATS COMUNICATIVES ENTRE L'ALUMNAT ÉS RECOMANABLE:

- a) Parar atenció al que expressen altres companys/nyes.
- b) Respectar els torns de participació i distribució del temps.
- c) No només expressar opinions sinó també sentiments.
- d) Fer preguntes per facilitar la comunicació.
- e) Captar la relació que existeix entre diferents raonaments (discrepàncies i similituds).
- f) Incloure en els raonaments propis els arguments esgrimits per les altres persones.

Anam a mitges

ESQUEMES DE SUPORT PER AL TALLER DE RESOLUCIÓ DE CONFLICTES

N. de l'A.: Elaboració pròpia a partir de lectures de textos sobre prevenció de la violència a centres escolars de Maria José Aguado i anotacions de les Primeres Jornades de Coeducació, Santander, any 2000.

Anam a mitges

1

ACTIVITAT *Com treballar la conciliació des de les aules*

Trencar barreres per canviar actituds

*Les responsabilitats familiars i domèstiques
i el treball remunerat*

TÈCNICA: EL DEBAT.

En assemblea, col·locar l'alumnat en cercle o en forma de ferradura. Analitzar i enumerar els treballs remunerats i no remunerats que realitzen els diferents membres de la família. Elaborar per escrit una llista de feines segons qui les realitza.

Lectura de les respostes. Comentar-les. Analitzar si existeix o no un repartiment equitatiu de les feines domèstiques i el treball remunerat, i si aquests estan o no assignats en funció del sexe.

OBJECTIU: IDENTIFICAR LES DIFERENTS FEINES DOMÈSTIQUES I EL TREBALL REMUNERAT.

VARIANT: En assemblea, col·locar l'alumnat en cercle o en forma de ferradura. Discutir sobre els conceptes de treball i temps lliure.

IDEES: Què és per a vosaltres el treball domèstic? És el treball domèstic un treball? Com s'organitza a ca teva el temps lliure de la família? El teu pare, treballa? I la teva mare? Què fan el teu pare i la teva mare en el seu temps lliure? Què fas tu? I la teva germana o el teu germà? Qui fa més coses a casa? Què fa la teva padrina? I el teu padri?...

ORGANITZACIÓ DE L'ACTIVITAT PER PART DEL PROFESSORAT

- Definir senzillament què s'entén per responsabilitat i per tasca.
- Definir què s'entén per treball remunerat.
- Fer al·lusió a les necessitats bàsiques que es cobreixen a la llar: dormir, menjar, rentar-se... i les tasques que això implica.
- Tractar la minsa valoració del treball domèstic davant el remunerat.

SUGGERIMENT: Començar l'activitat amb frases de l'estil... *a casa s'han de fer moltes coses, intentem recordar quines coses s'han de fer tots els dies, qui les fa, etc.*

PREGUNTES BASE: Quina persona sol realitzar les feines domèstiques a casa? Quina persona o persones treballen fora de casa? Quan el pare i la mare treballen fora i arriben a casa, qui realitza les feines domèstiques, qui prepara el dinar, el berenar, el sopar? Creus que a totes les cases passa el mateix? Per què? Et sembla bé que siguin les mares les que realitzin les feines domèstiques? Per què? Creus que les nines han de fer a casa unes feines i els nins unes altres? Per què? Creus que podrien organitzar-se les feines d'una altra manera? Com ho faries tu?

Anam a mitges

Com treballar la conciliació des de les aules **ACTIVITAT**

Què pens, com imagin?

El conte encadenat

2

TÈCNICA: ESCRIPTURA IMAGINATIVA.

La societat és constantment construïda i reconstruïda sobre la base d'idees, creences i pràctiques discursives en funció de les quals les persones prenen les seves decisions o adopten posicions davant les coses. Aquestes idees, creences i pràctiques cristal·litzen o modifiquen les actituds i els comportaments. Així, al·lots i al·lotes s'identifiquen com a éssers dotats d'un gènere concret a partir d'aquestes idees, creences i pràctiques discursives transmeses a través dels temps.

OBJECTIUS:

- REFLEXIONAR SOBRE LA DESIGUALTAT DELS SEXES SEGONS EL DIFERENT REPARTIMENT DE FUNCIONS I ESTEREOTIPS (DE ROL I TRET) EN ELS CONTES CLÀSSICS (VENTAFOCS, BLANCANEUS, CAPUTXETA VERMELLA, ELS TRES PORQUETS...) I LES SEVES CONSEQÜÈNCIES.
- ORIENTAR L'ALUMNAT AMB ALGUNES DE LES CLAUS QUE GUIEN LA PRODUCCIÓ LITERÀRIA, DE MANERA QUE LI SERVEIXIN D'ESTÍMUL EN LA PRÒPIA ESCRIPTURA DE TEXTOS LITERARIS, SENSE CAURE EN ESTEREOTIPS QUE SITUÏN SEMPRE LES DONES EN FUNCIONS SECUNDÀRIES, ANECDÒTIQUES O PASSIVES.

ORGANITZACIÓ DE L'ACTIVITAT PER PART DEL PROFESSORAT

Contextualitzar el paper que compleix el conte a la societat, així com la importància dels discursos narratius.

L'ACTIVITAT: Proposar a l'alumnat que escrigui un conte encadenat sobre els papers socials de dones i homes.

Cada alumne/na escriurà una frase o paràgraf continuant la història en el punt on la deixà l'anterior company/ny.

Es tracta de detectar com reflecteixen nins i nines els seus personatges, quines característiques i accions els atribueixen.

Analitzar el conte concatenat. Detectar els estereotips aprehesos i apresos i proposar alternatives. Si no apareixen descripcions estereotípiques, analitzar els motius pels quals l'alumnat ha reflectit d'aquesta manera els seus personatges.

Reforçar en ambdós casos la idea de conciliació (cooperar, ajudar-se mútuament, comunicar-se, respectar-se...) com a estratègia per a l'èxit de la igualtat com a valor social.

Anam a mitges

3

ACTIVITAT *Com treballar la conciliació des de les aules*

Lectura de contes

La moixa

Vivien en un bosc una moixa, un granot i un gall, a la vora d'un riu per tal que el granot pogués nedar.

Quan s'aixecaven el matí, preguntava la moixeta:

—Qui farà el berenar avui?

—Jo no, deia el gall.

—Jo no, deia el granot.

Llavors la moixa preparava el berenar per a tothom.

Quan la casa estava bruta, preguntava la moixa:

—Qui agranarà?

—Jo no, deia el gall.

—Jo no, deia el granot.

I la moixeta agranava tota soleta.

Així passaven els dies, fins que un dia la moixa se'n va cansar, perquè estava molt farta de treballar, es va fer una truita de patates i se n'anà al camp a menjar-se-la. I a pensar.

Al camp es va trobar amb una amiga conilla que la convidà a quedar-se a ca seva, perquè a la seva casa tothom compartia les coses.

Quan el gall i el granot varen veure que la moixa no tornava de la seva passejada pel camp, es varen posar molt trists i començaren a pensar i pensar, i s'adonaren que potser la moixa no havia tornat perquè ells eren molt mandrosos i s'havia cansat de treballar per a ells. Llavors varen parlar i parlar i decidiren que, a partir d'ara, es repartirien sempre el treball.

Conte adaptat de les Primeras Jornadas Mujer y Educación. Institut de la Dona. Madrid, 1984

TÈCNICA: LECTURA I COMPRESIÓ.

OBJECTIU: ANALITZAR UNA SITUACIÓ QUE PODRIA SER REAL.

ORGANITZACIÓ DE L'ACTIVITAT PER PART DEL PROFESSORAT

Contextualitzar la importància del conte com a discurs narratiu d'aprenentatge de situacions de la vida. Els contes són un element socialitzador, suggereixen formes de resoldre conflictes, defineixen emocions i poden reflectir situacions reals que ajudin a superar situacions difícils, però també reproduïxen i construeixen rols i estereotips de gènere.

IDEES BASE: Per què en els contes a les nines gairebé sempre els passen les coses més tristes? Per què creus que és així?

RELACIONAT AMB EL CONTE PROPOSAT: Per què creus que la moixa s'enfada amb els seus amics? Creus que la moixa ha fet bé? Creus que és important compartir? Creus que compartint hi guanyam tots? Per què creus que el gall i el granot es porten així? Penses que és millor que algú t'ho faci tot o bé aprendre a fer-ho tu mateix/ixa i, a més a més, compartir el que saps amb els altres?

Anam a mitges

Com treballar la conciliació des de les aules **ACTIVITAT**

Quan llegesc o veig un conte, què és el que passa?

4

TÈCNICA: COMPRESIÓ.

OBJECTIU: APRENDRE A DETECTAR ELEMENTS SEXISTES EN ELS CONTES INFANTILS CLÀSSICS I MODERNS, PER TAL QUE L'ALUMNAT REFLEXIONI, D'UNA BANDA, SOBRE ELS ROLS TRADICIONALMENT ASSIGNATS I, DE L'ALTRA, SOBRE LA IMPORTÀNCIA DE COMENÇAR A CONTAR "HISTÒRIES" DES DE LA COOPERACIÓ I LA CORESPONSABILITAT PER CONSTRUIR SOCIETATS MÉS IGUALITÀRIES.

ORGANITZACIÓ DE L'ACTIVITAT PER PART DEL PROFESSORAT

Proposar la lectura conjunta d'un conte a l'aula o bé veure'l en vídeo o DVD.

El professorat ha d'indicar a l'alumnat que es "fixi" en els continguts del conte i en l'acció que es desenvolupa i qui la desenvolupa. Si es tracta d'un vídeo, ha d'indicar a l'alumnat que no es fixi en allò merament visual sinó en allò conceptual de la seqüència d'imatges que veu.

El professorat entrega a l'alumnat una fitxa com la que es proposa (pot ser més complexa o més senzilla, depenent de l'edat de la classe) perquè s'hi anoti tot allò que cridi l'atenció.

En acabar la lectura del conte o la seva visió, compartir les notes escrites i analitzar els possibles trets sexistes de comportament dels personatges protagonistes i secundaris. Analitzar tant el que es veu (per exemple, qui protagonitza l'acció) com el que no es veu (les absències: per exemple, figures paternes que mai són a casa, o figures maternes que mai són al bosc...).

TAULA PER ANALITZAR ROLS BÀSICS DELS PERSONATGES INFANTILS

	PERSONATGES FEMENINS	PERSONATGES MASCULINS
Escriu a cada casella en quin espai domèstic (una casa), urbà (un poble) o natural (un bosc) desenvolupen l'acció principal els personatges del conte		
Descriu a cada casella:		
Les característiques dels personatges: com són?		
Les accions dels personatges: què fan? A on van?		
Les conseqüències de les accions dels personatges		

Ara llegeix el que has anotat:
Què et suggereix? Què et crida l'atenció?
Què canviaries? Què deixaries?

Un exemple pràctic: el conte de Disney “La bella i la bèstia”

TAULA PER ANALITZAR LES CARACTERÍSTIQUES DELS ROLS DELS PERSONATGES DE DIBUIXOS ANIMATS I CONTES

Després de la lectura o visió d'un conte clàssic o modern, anota en aquests quadres les teves observacions.

Analitza el títol de conte. (Exemple: “Els viatges d'en Gulliver”, protagonista masculí. Viatjar com a activitat creativa que implica acció, aventura, moviment...).	Bella és femení-dona, representa la tendresa, l'encant... Bèstia és masculí-home, representa allò sublim, la força...
Nombre total de personatges que apareixen en el conte.	26 personatges.
Nombre de personatges femenins (ja siguin nines, dones, animals femelles...).	8 personatges.
Nombre de personatges masculins (ja siguin nins, homes, animals mascles...).	18 personatges.
Describeu explícitament els personatges femenins (com són, com apareixen, com es veuen, què fan...).	Per exemple: Bella és bonica, somniadora, dèbil, lectora (de novel·les fantàstiques). Les al·lotes del poble són molt presumides, molt boniques, poc intel·ligents i cerquen casar-se de totes totes. Les dones del poble (adultes) són grosses, amb davantal i només surten comprant. La senyora Pott és bona mare.
Describeu explícitament els personatges masculins (com són, com apareixen, com es veuen, què fan...).	Per exemple: en Gaston és fort, ben plantat, groller, caçador, sense educació. Bèstia és groller, malvat i descuidat, però en arribar Bella es transforma en tendre, i després de l'encanteri es torna ben plantat. L'ajudant d'en Gaston és baixet, gros, malvat...
Anota la denominació dels personatges femenins, és a dir, com són anomenats.	Dona de... Madame... Filla de... La seva “identitat”, els la dona un tercer.
Anota la denominació dels personatges masculins, és a dir, com són anomenats.	Apareixen denominats per la seva professió.
Describeu les característiques cognitives dels personatges femenins (és a dir, si són bones, dolentes...).	Bella és bona i tranquil·la. La senyora Pott és dolça i bona. Les al·lotes del poble són fantasioses.
Describeu les característiques cognitives dels personatges masculins (és a dir, si són bons, dolents...).	En Gaston és dolent, tossut, presumit. Bèstia al final és bo. Ding-Ding és insegur, Lumière és seductor, el pare de Bella és intel·ligent i bo.
Anota els estereotips lligats als personatges femenins (per exemple, les al·lotes boniques són beneïtes).	Les dones adultes del poble es dediquen principalment a la seva casa, no han de llegir. Les al·lotes boniques no són intel·ligents.
Anota els estereotips lligats als personatges masculins (per exemple, els homes no ploren).	Els homes treballen i lluiten. Els al·lots ben plantats també són beneïts.

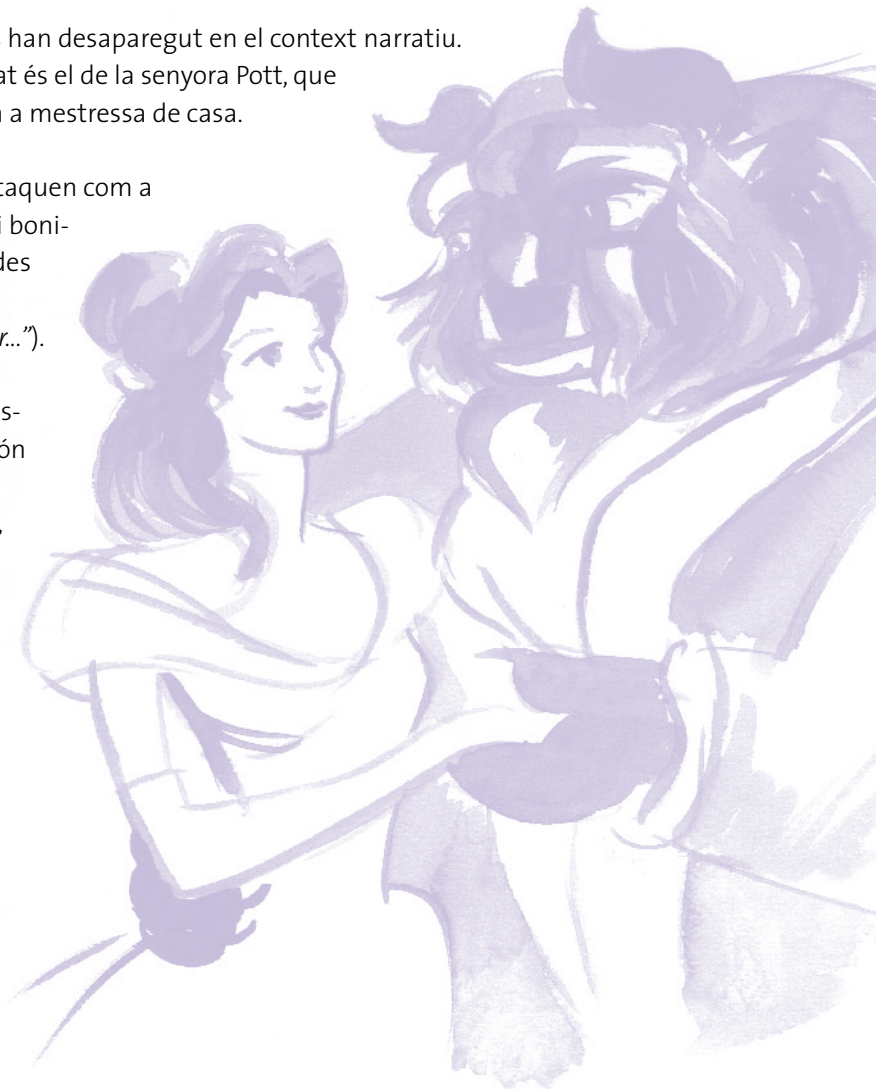
Un exemple pràctic: una anàlisi sobre “La bella i la bèstia”

El conte “La bella i la bèstia” de la factoria Disney aparentment no mostra trets marcadament sexistes. D’entrada, per exemple, Bella no es vol casar. Però una anàlisi detinguda ens indica alguns trets sexistes a considerar en, almenys, aquests quatre aspectes:

1. El 69% dels personatges que hi apareixen són del gènere masculí i es caracteritzen pel fet d’estar segurs de si mateixos.
2. Les dones que hi apareixen en general són més tranquil·les. Les al·lotes només pensen a casar-se i censuren Bella per no voler fer-ho. Bella, tot i no voler-se casar, cerca protecció masculina, ja sigui de son pare o de Bèstia.
3. Els protagonistes no tenen mares, aquestes han desaparegut en el context narratiu. En el conte, l’únic paper lligat a la maternitat és el de la senyora Pott, que transmet un estereotip sexual: la dona com a mestressa de casa.
4. Els estereotips lligats al gènere femení destaquen com a característica principal de les al·lotes joves i boniques del poble, que són beneïtes i presumides (“*tot el poble ho comenta, no és bo que una dona llegeixi, comença a tenir idees, a pensar...*”).

Els estereotips lligats al gènere masculí són discriminatoris: els al·lots ben plantats tampoc són intel·ligents, i en Gaston, per exemple, només pensa a casar-se i caçar. Però, al mateix temps, els homes són els que treballen i defensen les cases. Insten les nines a no llegir per tal que la gent no les consideri rares. Als nins, se’ls consolida com a éssers forts, amb la missió de preservar i protegir les dones i el sistema social imposat.

Anàlisi basada en la publicació
El sexismo en las películas de Disney y otros,
de Lourdes Grimaldi i altres, 2001.

Anam a mitges

5

ACTIVITAT *Com treballar la conciliació des de les aules*

Aprenent a donar respostes

TÈCNICA: LECTURA I COMPRESIÓ D'UN TEXT.

OBJECTIU: QUE L'ALUMNAT APRENGUI A DONAR RESPOTES CONCILIADORES DESPRÉS DE LLEGIR UN TEXT QUE NO HO ÉS, PER TAL D'INICIAR PLANTEJAMENTS REALS SOBRE ESTRATÈGIES ALTERNATIVES, DE CONVIVÈNCIA IGUALITÀRIA.

ORGANITZACIÓ DE L'ACTIVITAT PER PART DEL PROFESSORAT

El text ha de recollir la descripció de situacions estereotipades, de manera que l'alumnat, un cop ha llegit el text, pugui donar respostes a les preguntes que se li formulaven, reflexionant sobre el contingut general del text i dissenyant-ne alternatives.

TEXT PROPOSAT

"A casa de la família Bennàssar tots els matins succeeix el que us explicaré:

La primera en aixecar-se és la mare, que prepara el berenar per a tota la família. Després s'aixeca el pare, es renta i s'asseu a berenar. Mentre el pare berena, la mare desperta la seva filla de nou anys que es diu Melissa i el seu fill de sis anys que es diu Joan. Na Melissa i en Joan diuen:

—Tenc son! No em vull aixecar!

La mare respon:

—Es farà tard. Arribareu tard a l'escola.

El pare, que ja ha acabat de berenar, prepara les seves coses per anar a la feina i els diu:

—Aixecau-vos d'una vegada!

La nina s'aixeca i després ho fa el seu germà. La mare els diu que es rentin i ajuda el petit a fer-ho. Es vesteixen i s'asseuen a berenar. Mentre berenen, la mare els prepara un entrepà per a l'esplai.

Després, la filla i el fill agafen les seves carteres i surten de casa amb el pare, que els du a l'escola amb cotxe.

La mare s'asseu a berenar.

Conte de Begoña Paradero i Nieves Lens. Editat per l'Institut Aragonès de la Dona, 2002.

PREGUNTES BASE: Què et suggereix aquesta història? Qui s'aixeca primer? Per què? Qui fa les feines domèstiques durant aquests moments del matí? Qui creus que hauria o haurien de col·laborar més? Què creus que haurien de fer?

Anam a mitges

Com treballar la conciliació des de les aules ACTIVITAT

Què contam, com ho deim, de què reim?

6

TÈCNICA: RECOPIACIÓ D'EXPRESSIONS, ACUDITS I REFRANYS.

OBJECTIUS:

- QUE L'ALUMNAT REFLEXIONI SOBRE LES FRASES MÉS COMUNES QUE SE SENTEN PEL CARRER, LA TELEVISIÓ, A CASA... PER TREBALLAR SOBRE EL SEU GRAU DE VERACITAT.
- ANALITZAR ELS PERQUÈS.
- MITJANÇANT LA CONSTRUCCIÓ DE FRASES, IMAGINAR I DESCRIBRE COM SERIA UN MÓN IGUALITARI, ON LA CONCILIACIÓ DE LA VIDA LABORAL I FAMILIAR FOS UNA REALITAT.

ORGANITZACIÓ DE L'ACTIVITAT PER PART DEL PROFESSORAT

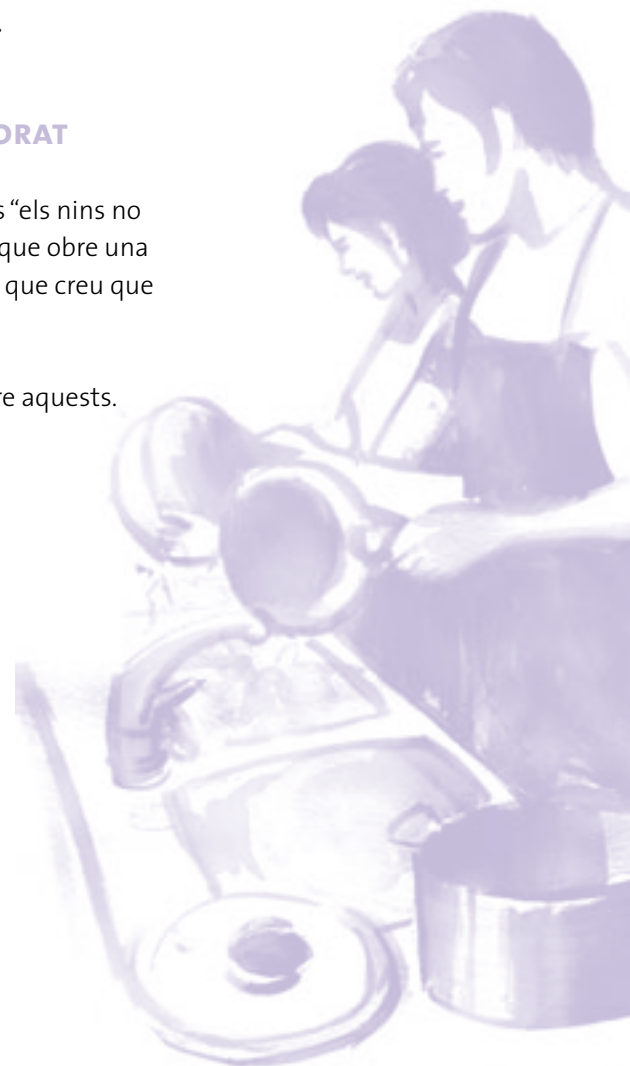
El professorat proposa a l'alumnat la recopilació d'expressions del tipus "els nins no ploren", refranys sexistes o bé acudits com "Quina és la darrera botella que obre una dona a una festa? La de Mistol", per tal que l'alumnat exposi a classe el que creu que signifiquen o aporten a les relacions entre les persones.

El professorat dirigirà el diàleg per evidenciar estereotips i discutir sobre aquests.

Finalment, es proposarà una construcció alternativa de les expressions recopilades.

VARIANT: El professorat proposa la construcció de frases amb les següents paraules:

- REPARTIMENT DE RESPONSABILITATS / CORESPONSABILITAT.
- CONCILIACIÓ / COMPAGINACIÓ.
- IGUALTAT / ANAM A MITGES.
- FEINES DOMÈSTIQUES.
- NO-DISCRIMINACIÓ.
- EL PARE I ELS PLATS.
- LA MARE I L'OFICINA.
- LA MARE I L'ORDINADOR.

Anam a mitges

7

ACTIVITAT *Com treballar la conciliació des de les aules*

Les taules de doble entrada

TÈCNICA: TAULES DE DOBLE ENTRADA.

OBJECTIU: QUE L'ALUMNAT ANALITZI LES CONCEPCIONS QUE TÉ SOBRE EL REPARTIMENT DE LES FEINES DOMÈSTIQUES.

ORGANITZACIÓ DE L'ACTIVITAT PER PART DEL PROFESSORAT

El professorat reparteix un paper amb la taula que es proposa a continuació, per tal que l'alumnat l'empleni com consideri més convenient. S'analitzen els resultats públicament, amb la participació de tota la classe.

Si hi ha distincions estereotipades, proposar que l'alumnat descobreixi alternatives conciliadores entre dones i homes.

Si no n'hi ha, reforçar la idea de la necessitat de repartir equitativament les feines domèstiques per poder conciliar i gaudir d'altres facetes de la vida de dones i d'homes en igualtat de condicions.

	Un home ha de...	Una dona ha de...	Els dos han de...
Cuinar			
Cuidar els padrins/padrines			
Cuidar nins / nines			
Netejar el cotxe			
Netejar el garatge			
Anar a la reunió de l'escola			
Planxar			
Posar la rentadora			
Desparar taula			
Fer la compra			
Arreglar els panys			
Canviar una bombeta			
Treure el ca			
Recollir els fems del ca			
Penjar un quadre			
Ordenar un armari			
Fer els llits			
Enregistrar un vídeo			
Posar el rentaplats			
Regar les plantes			
TOTAL			

PREGUNTES BASE: En establir la suma total... Qui fa més coses? Qui en fa menys? Per què ho has reflectit així?

En aquesta taula, anota amb una "X" les caselles que consideris, segons pensis quines feines han de realitzar homes i dones, així com els dos a la vegada o indistintament.

Quan acabis, suma el nombre de creus que hagi col·locat a cada columna i descobreix qui fa més coses.

Anam a mitges

9

ACTIVITAT *Com treballar la conciliació des de les aules*

De quant temps dispòs si m'organitz bé?

TÈCNICA: QUANTIFICACIÓ DE LES ACTIVITATS.

Analitzar el temps que requereix cada feina domèstica i computar quant de temps lliure per a l'oci quedaria disponible en 24 hores, descomptant les 8-10 hores per dormir.

OBJECTIU: QUE L'ALUMNAT VISUALITZI EN TEMPS REAL LES DIFERÈNCIES EN L'ÚS DEL TEMPS LLIURE DE DONES I D'HOMES, PER TAL DE PODER COMPROVAR SI EL REPARTIMENT DEL TEMPS ESTÀ O NO EQUILIBRAT EN FUNCIÓ DEL SEXE.

ORGANITZACIÓ DE L'ACTIVITAT PER PART DEL PROFESSORAT

Hores dedicades a feines domèstiques	Dona Mare	Home Pare
De 0 a 2		
De 3 a 5		
De 6 a 8		
De 9 a 10		
Més de 10		
TOTAL		

El professorat reparteix unes taules expressades en hores per tal que l'alumnat empleni els camps que s'hi descriuen.

L'alumnat es divideix en parelles. Un anota el temps que dedica la seva mare i un altre anota el temps que dedica el seu pare a realitzar les feines proposades a les taules.

Un cop emplenada, s'analitzen a la pissarra els resultats.

Finalment, ha de proposar-se a l'alumnat una distribució equilibrada dels temps per sexe. Per facilitar aquesta tasca s'agrupa l'alumnat en grups mixts de quatre persones.

Intenta recordar-te de quant temps creus que el teu pare i la teva mare dediquen a cadascuna d'aquestes feines en un dia.

Assenyala amb una "X" la casella que consideris.

Amb els resultats obtinguts, propiciar la conciliació en els usos del temps.

Que l'alumnat transcrivui com organitzaria els temps des de la coresponsabilitat.

Hores dedicades al treball fora de casa. Temps que s'està fora de casa	Dona Mare	Home Pare
De 0 a 2		
De 3 a 5		
De 6 a 8		
De 9 a 10		
Més de 10		
TOTAL		

Hores dedicades a un/una mateix/ixa. El propi temps lliure	Dona Mare	Home Pare
De 0 a 2		
De 3 a 5		
De 6 a 8		
De 9 a 10		
Més de 10		
TOTAL		

Anam a mitges

Com treballar la conciliació des de les aules ACTIVITAT

Reconeix el teu espai urbà

10

TÈCNICA: OBSERVACIÓ PARTICIPATIVA.

OBJECTIU: REFLEXIONAR, REPENSAR, ESTAR AL DIA, DONAR IMPORTÀNCIA A LA PLANIFICACIÓ I UTILITZACIÓ DE L'ESPAI URBÀ.

ORGANITZACIÓ DE L'ACTIVITAT PER PART DEL PROFESSORAT

Es proposarà a l'alumnat que, durant 20 minuts, anoti en una taula les activitats que realitzen homes i dones en el seu entorn urbà. Un cop anotades, es discuteixen els resultats.

IDEES BASE: Què et va sorprendre més? Qui viatja més amb autobús? I amb cotxe? Quants homes i dones has observat que passegen pel carrer? Què feien? Hi ha més dones que homes al supermercat o al mercat? És fàcil circular amb un cotxet de nin/na per la teva ciutat? I amb una cadira de rodes?

VARIANT: La mateixa activitat s'aplica ara a la distribució de l'espai de joc a l'hora de l'esplai.

IDEES BASE: Qui ocupa més espai al pati per jugar? Com són els jocs de les nines i dels nins? Per què creus que passa això? Com creus que nins i nines poden compartir el mateix espai? Creus que hi ha jocs i joguetes per a nines i per a nins? Com es fan les fileres a la teva escola?

Anam a mitges

11

ACTIVITAT *Com treballar la conciliació des de les aules*

La sopa màgica

TÈCNICA: CREATIVA.

OBJECTIU: FAMILIARITZAR-SE AMB L'ÚS DE CONCEPTES VINCULATS A LA CONCILIACIÓ DE LA VIDA FAMILIAR I PROFESSIONAL.

ORGANITZACIÓ DE L'ACTIVITAT PER PART DEL PROFESSORAT

Entregar a l'alumnat la sopa de lletres.

Un cop localitzades les paraules, definir què significa cadascuna.

R	A	I	L	I	C	N	O	C	A	COMPARTIR
S	I	J	H	G	G	T	E	U	T	IGUALTAT
F	V	G	B	N	M	O	P	O	N	PACTE
H	C	A	U	P	Z	X	C	V	E	REPARTIMENT
T	O	I	U	A	Y	E	R	R	M	COL·LABORAR
E	M	O	F	C	L	L	K	J	I	COEDUCAR
B	P	A	S	T	F	T	G	H	T	RAONAR
C	A	Y	S	E	D	R	A	O	R	CONCILIAR
O	R	U	D	F	G	H	U	T	A	
E	T	I	A	E	D	F	S	T	P	
D	I	O	R	G	D	J	K	V	E	
U	R	P	O	I	U	Y	T	R	R	
C	F	R	A	O	N	A	R	S	F	
A	D	J	F	B	V	C	X	Z	A	
R	A	R	O	B	A	L	L	O	C	

Anam a mitges

Com treballar la conciliació des de les aules ACTIVITAT

Aprenc a pensar en igualtat i, a més, em divertesc

12

TÈCNICA: CREATIVA.

OBJECTIU: RECREAR FRASES I CONSTRUIR-LES PENSANT EN FORMES IGUALITÀRIES.

ORGANITZACIÓ DE L'ACTIVITAT PER PART DEL PROFESSORAT

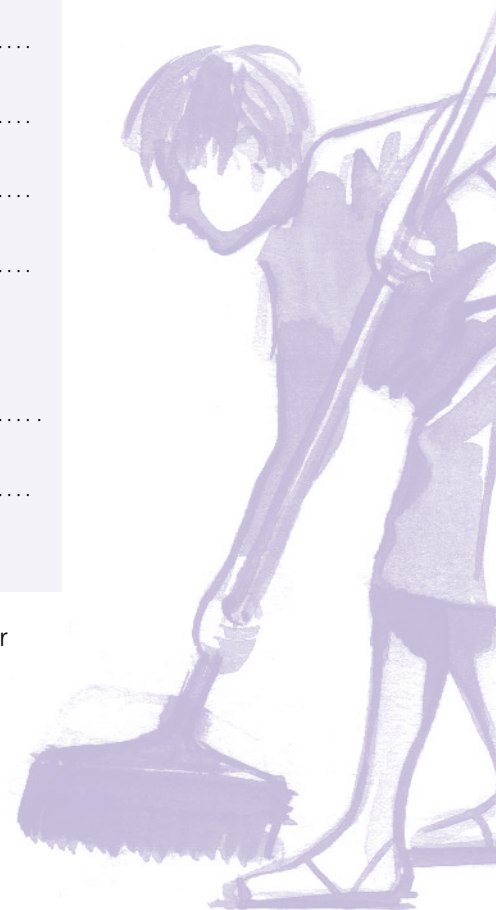
Entregar a cada alumne/na l'activitat suggerida. Llegir les frases construïdes.

Ordena les lletres del requadre per obtenir diverses formes dels verbs *haver* i *fer* i construeix frases amb aquestes formes que facin al·lusió a la conciliació de la vida familiar i laboral i al repartiment de les feines entre dones i homes a parts iguals.

A-I-F-G	Jo no .....
A-V-R-F-E	Ahir .....
I-H-V-A-R-A-H-E-V	..... molt .....
I-G-V-A-R-E-F	Jo..... tot.....
R-A-F-E	Demà.....
F-R-A-À	El meu germà / la meva germana.....
C-A-F-I	Quan.....sortiré a.....
G-A-H-I.....	Quan.....

Utilitza a més a més aquests verbs i paraules en el temps verbal que prefereixis per completar les teves frases:

- PARAR TAULA   - FER EL LLIT   - AGRANAR   - ARREGLAR L'HABITACIÓ

Anam a mitges

13

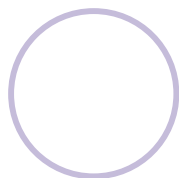
ACTIVITAT *Com treballar la conciliació des de les aules*

Molt entretingut

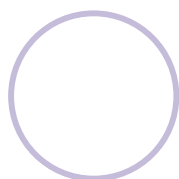
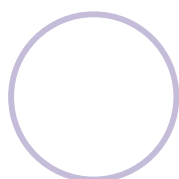
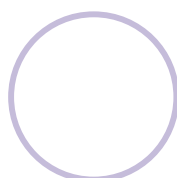
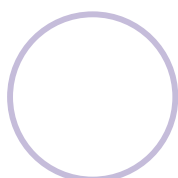
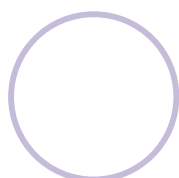
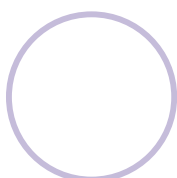
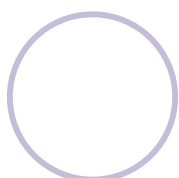
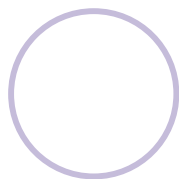
TÈCNICA: CREATIVA.

OBJECTIU: CONSTRUIR PARAULES QUE FACIN REFERÈNCIA A LA CONCILIACIÓ DE LA VIDA FAMILIAR I PROFESSIONAL I A UNA CONVIVÈNCIA EN IGUALTAT.

ORGANITZACIÓ DE L'ACTIVITAT PER PART DEL PROFESSORAT

Entregar a cada alumne/na l'activitat suggerida. Llegir les paraules construïdes. Anotar al costat la definició del diccionari.

Consulta en el diccionari i escriu paraules que es relacionin amb la igualtat d'oportunitats. Al mig hauràs de col·locar una síl·laba que creguis que pugui servir per a totes les paraules. Pots afegir o treure cercles. Quan ho tinguis llest, escriu el seu significat i explica a la classe per què has triat aquestes paraules i per què t'agraden.

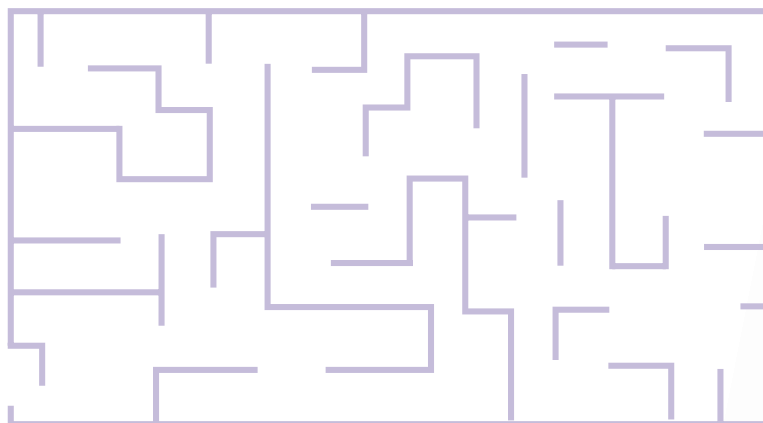
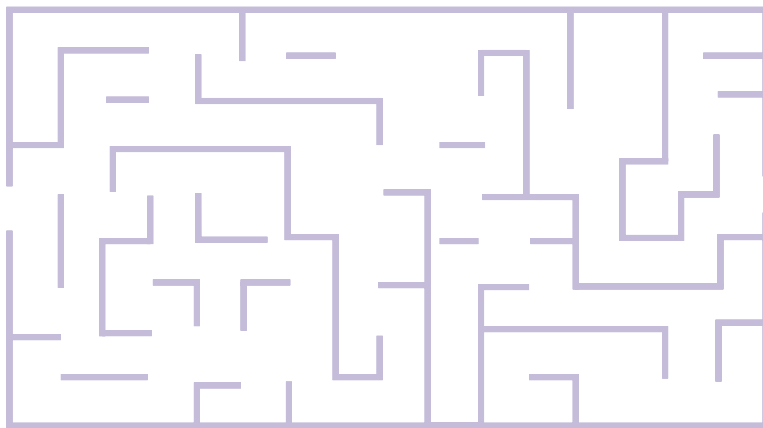
Anam a mitges

Com treballar la conciliació des de les aules ACTIVITAT

Quin creus que és el camí?

14

Assenyala als teus companys/nyes el camí que han de seguir la nina i el nin per aconseguir la seva jugueta preferida. Quan arribis al final, segueix amb un llapis fins marcar la jugueta que penses que li agradarà més al nin o a la nina.

Anam a mitges

15

ACTIVITAT *Com treballar la conciliació des de les aules*

Les coses, els animals i les persones

A la nostra societat, a vegades identifiquem algunes coses i alguns animals amb persones. Ara juguem a associar cada persona amb la cosa o l'animal que tu creguis que el caracteritza millor.

TÈCNICA: ASSOCIACIÓ D'IDEES.

OBJECTIU: CONÈIXER LES ASSOCIACIONS QUE L'ALUMNAT ESTABLEIX ENTRE LES PERSONES, ELS ANIMALS I LES COSES.

ORGANITZACIÓ DE L'ACTIVITAT PER PART DEL PROFESSORAT

Repartir una fitxa com aquesta. L'alumnat ha d'associar els dibuixos amb cada persona mitjançant una fletxa.

Analitzar com descriu i què pensa l'alumnat de dones i d'homes en funció de les coses, animals, etc., que hi associa.

La finalitat és discutir les associacions culturals i com aquestes poden ser modificades des de la conciliació. No existeix una cosa exclusiva de dones ni d'homes. Totes les coses són de tothom i poden compartir-les i utilitzar-les a parts iguals.

Les dones no neixen amb la planxa incorporada als gens, ni els homes amb l'ordinador a la mà.

Anam a mitges

Com treballar la conciliació des de les aules ACTIVITAT

Aprenem a fer la compra

16

TÈCNICA: INTERACTIVA / PARTICIPATIVA / *ROLE PLAYING*.

OBJECTIU: FAMILIARITZAR L'ALUMNAT AMB LA REALITZACIÓ DE FEINES BÀSIQUES, COM PER EXEMPLE FER LA COMPRA.

ORGANITZACIÓ DE L'ACTIVITAT PER PART DEL PROFESSORAT

Al menjador escolar o sala que hi estigui habilitada es col·loquen una sèrie de productes de supermercat, especialment no peribles, com llaunes.

El professorat tractarà d'explicar a l'alumnat que tothom pot fer la compra i que aquesta feina no és exclusiva de les dones, de les seves mares, sinó que pot ser duita a terme per tots els membres de la família. Per fer la compra només és necessari organitzar-se bé i saber què volem comprar. Cada alumne/na ha de fer la seva llista de la compra.

L'activitat es pot fer aplicant tècniques de *role playing*: un grup d'alumnes fa de família que va al supermercat a fer la compra, un altre grup fa de dependents, caixers/res, etc. S'ha de procurar que en l'elecció els rols no es trobin estereotipats.

L'activitat millora si comptam amb carretons i bosses, caixes enregistradores, murals de paret de fruiteries o de forns; és a dir, si la posada en escena és bona. En aquest procés inicial de creació d'un supermercat pot participar-hi l'alumnat.

Com s'ha de fer la compra des del punt de vista de la conciliació?

El professorat pot establir guions suposats de temps: de quant temps lliure disposaria una dona si fes sempre la compra? De quant temps lliure disposaria un home si fes sempre ell la compra? i, com seria el temps lliure d'ambdós si fessin la compra conjuntament o alternativament?

També pot familiaritzar-se l'alumnat amb:

- Aprendre a llegir les etiquetes dels envasos.
- Despertar el sentit crític davant la publicitat dels productes.
- Familiaritzar-se amb les diferents formes de pagament.
- Potenciar un consum responsable, jugant a fer compres saludables i ajustades.

Anam a mitges

17

ACTIVITAT *Com treballar la conciliació des de les aules*

Al·lots i al·lotes a la cuina

Cuinar ens fa independents

TÈCNICA: INTERACTIVA / PARTICIPATIVA.

OBJECTIU: INICIAR L'ALUMNAT EN LA VALORACIÓ I COMPRESIÓ DE L'AUTONOMIA DOMÈSTICA. CUINAR ENS FA INDEPENDENTS. CAPACITAR L'ALUMNAT EN EL CONEIXEMENT D'EXPERIÈNCIES BÀSIQUES DE LA VIDA.

Com? Motivant la seva curiositat.

Així es poden, realitzar experiments per a la vida pràctica com, per exemple, conèixer l'estat dels ous. Agafar un ou de més d'un mes i un altre de fresc, com a molt de tres dies. Submergir-los en aigua. Si un ou és fresc ha d'enfonsar-se, i si no ho és –i no es pot menjar– ha de surar.

ORGANITZACIÓ DE L'ACTIVITAT PER PART DEL PROFESSORAT

Dur l'alumnat al menjador escolar o bé recrear una cuina a l'aula amb el màxim d'elements i realitzar algun menjar senzill. Aquesta activitat pot ser compartida amb els seus pares i mares, així com amb el professorat tutor. És preferible i recomanable que, si s'hi impliquen les famílies, siguin el pare i la mare a l'aula i no només la mare.

PREGUNTES BASE:

- Quan faig pasta, bullirà més aviat l'aigua salada que l'aigua pura?
- Per què la sal refreda l'aigua?
- Per què la sal fa que el blanc de l'ou es cuini més ràpid?
- Per què l'oli no es mescla amb l'aigua? Com puc mesurar els líquids?
- Per què per cuinar és millor utilitzar una cullera de fusta que una de metall?
- Com puc evitar que un puré quedi massa corretjós?

Anam a mitges

Com treballar la conciliació des de les aules **ACTIVITAT**

Què diuen les meves cançons favorites?

18

TÈCNICA: INTERACTIVA / PARTICIPATIVA.

OBJECTIU: QUE L'ALUMNAT ESCOLTI ATENTAMENT ELS CONTINGUTS DE LES SEVES CANÇONS PREFERIDES PER TAL DE COMPENDRE EN TOTES LES SEVES DIMENSIONS EL MISSATGE QUE S'HI POT EXPRESSAR, SOBRETOT SI FA AL·LUSIÓ A LES RELACIONS ENTRE ELS SEXES.

ORGANITZACIÓ DE L'ACTIVITAT PER PART DEL PROFESSORAT

Un divendres, el professorat convida el seu grup d'alumnes a dur enregistrades les seves cançons preferides el proper dilluns. És recomanable que les cançons reflecteixin relacions entre les persones (amistat, amor...).

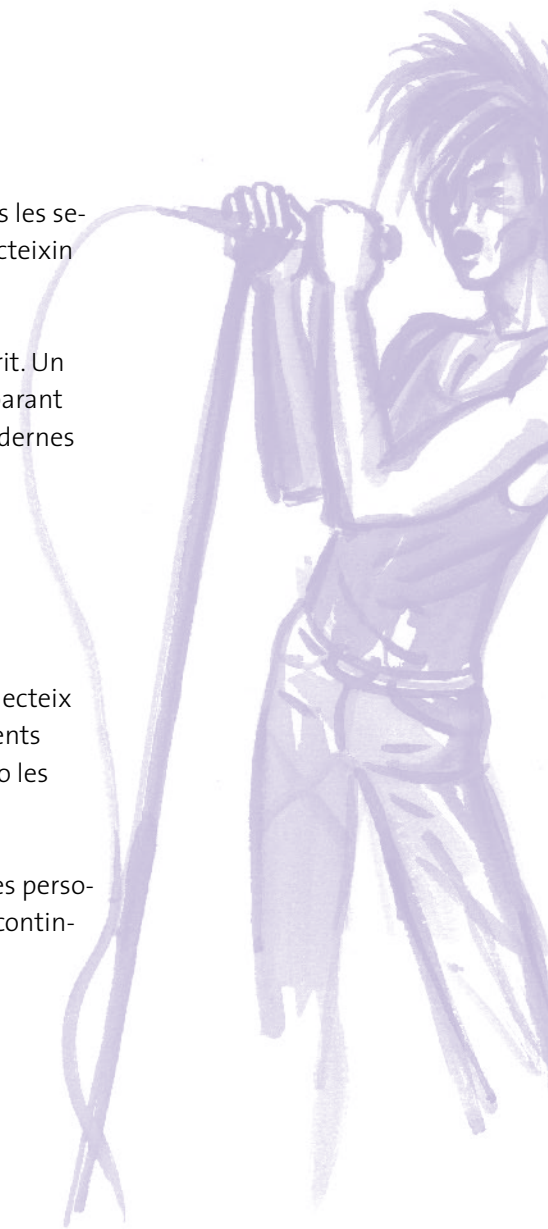
Cada alumne/na ha de dur una sola cançó enregistrada i amb la lletra per escrit. Un cop a classe, se seleccionen les cançons, es reparteixen les lletres i s'escolten, parant atenció als seus continguts. Poden ser cançons infantils o bé cançons més modernes del gust dels/de les preadolescents.

El professorat anota en una taula els rols que apareixen a les lletres.

PREGUNTES BASE:

Per què t'agrada aquesta cançó? Per què t'agrada aquest/ta cantant? Com reflecteix les dones i els homes? Com són les seves relacions? Com transmet els sentiments i/o les accions? Qui protagonitza la història? Són majoria les veus masculines o les femenines? Per què?

Treballar la idea de la conciliació a l'hora de transmetre els sentiments entre les persones. Finalment, construir una cançó d'amor o d'amistat en què es reflecteixin continguts igualitaris o bé readaptar les lletres de les seves cançons favorites.

Anam a mitges

19

ACTIVITAT *Com treballar la conciliació des de les aules*

Com és el meu món i com es reflecteix en la publicitat i la televisió?

TÈCNICA: CREATIVA-COLLAGE / PARTICIPATIVA.

OBJECTIU: IMPLICAR L'ALUMNAT EN L'OBSERVACIÓ DE LA SOCIETAT EN EL SEU CONJUNT I NO NOMÉS DE L'ENTORN MÉS PROPER. EL MÓN GRAN, AMPLI I PLE DE MATISOS. COM ÉS EL MÓN PER DESCOBRIR? COM ÉS EL MEU MÓN? QUÈ PUC FER PER MILLORAR EL MEU MÓN?

ORGANITZACIÓ DE L'ACTIVITAT PER PART DEL PROFESSORAT

L'activitat se centra en les imatges que l'alumnat rep des de la televisió de ca seva o des de les revistes que llegeix. Analitzar les característiques dels personatges que apareixen en aquestes imatges (el seu aspecte físic, les seves funcions, el seu protagonisme en l'acció).

Mostrar retalls o transparències d'anuncis de publicitat que reflecteixin discriminacions i estereotips de gènere. L'alumnat ha d'analitzar les escenes i expressar si els rols que hi apareixen s'assemblen al seu món i la seva forma d'estar en el món.

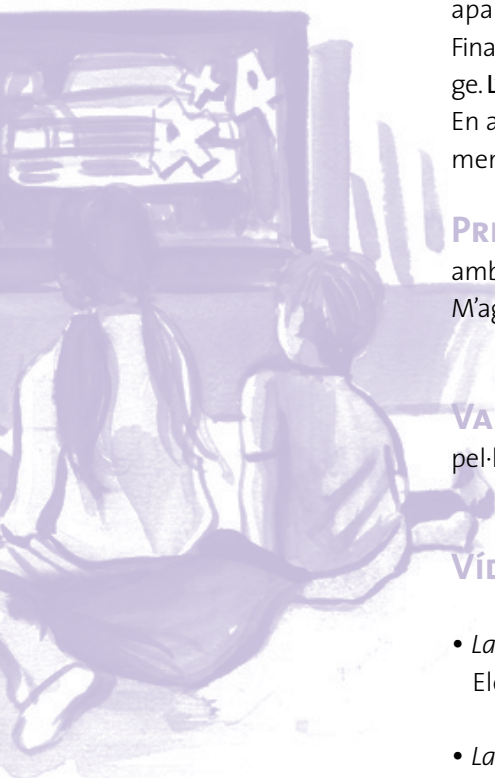
Finalment, es proposa a l'alumnat realitzar un anunci per vendre un producte mitjançant un collage. **L'anunci ha de fer necessàriament referència a la conciliació de la vida familiar i professional.** En acabar l'activitat, es mostren altres anuncis reals que reflecteixin conciliació i repartiment de funcions socials en igualtat entre els sexes.

PREGUNTES BASE: Com reflecteix la publicitat homes i dones? Aquest reflex, està d'acord amb el meu món? Es reflecteixen valors i actituds en consonància amb els temps que vivim? M'agrada aquesta representació o en preferesc una altra? Estic d'acord amb el que veig?

VARIANT: Es pot desenvolupar aquesta activitat veient vídeos d'anuncis o fragments de pel·lícules.

VÍDEOS SUGGERITS:

- *La evolución de los roles mujer / varón y su reflejo en los anuncios de televisión*, de María Elósegui Itxaso. 1999. Adreçat a alumnat d'entre 12 i 20 anys. 20 minuts.
- *Las tareas domésticas*. Vídeo interactiu de sensibilització, de Ricardo García. 1993. 60 minuts.

Anam a mitges

Com treballar la conciliació des de les aules **ACTIVITAT**

Com em veig jo, de gran?

20

TÈCNICA: CREATIVA-INTROSPECTIVA.

OBJECTIU: MOTIVAR L'ALUMNAT A REALITZAR UN EXERCICI EN EL QUAL S'IMAGININ EN EL FUTUR. DETECTAR VISIONS ESTEREOTIPADES I ANALITZAR ELS MOTIUS QUE ELS HAN DUIT A IMAGINAR-SE D'AQUESTA MANERA.

ORGANITZACIÓ DE L'ACTIVITAT PER PART DEL PROFESSORAT

El professorat exposa la finalitat de l'activitat. Es tracta que cada alumne/na es descriu a si mateix/ixa com es veu de gran, en un doble sentit:

1. Què vol ser de gran?
2. Com creu que finalment serà de gran?

Per a això s'entregarà una fitxa similar a la que proposam aquí.

PREGUNTES BASE: Iniciar l'activitat amb preguntes del tipus: Qui vol ser veterinari o veterinària? Qui vol ser astronauta? Qui vol ser futbolista? Qui vol ser famós/famosa? Qui vol ser cantant, llanterner, perruquer? I tot això, per què?

Continuar, un cop analitzat i exposat el contingut de la fitxa, amb les següents preguntes:

I si els dos fóssiu... (referit a ell/ella i la seva parella futura), qui s'ocuparia de la casa si els dos treballau?

Reforçar la idea de compartir, a parts iguals, tasques, funcions, atencions i afectes per a una convivència positiva.

VARIANT: Demanar a l'alumnat que dugui a classe revistes. Retallar la imatge professional que més els agradi i enganxar-la en una cartolina. Explicar per què.

FITXA

D'aquí a uns anys, hauràs d'anar escollint opcions formatives per anar-te preparant per exercir una professió. D'entre totes les professions que coneguis, escriu sobre les línies de punts la que vols per a tu i per al teu futur.

De gran m'agradaria ser .....

.....

Per què has escollit aquesta professió? .....

.....

M'agradaria que la meva parella fos .....

Per què t'agradaria? .....

.....

Anam a mitges

21

ACTIVITAT *Com treballar la conciliació des de les aules*

Pensar la igualtat jugant amb les fraccions

TÈCNICA: LÒGICA-MATEMÀTIQUES.

OBJECTIU: INICIAR L'ALUMNAT EN LA CORESPONSABILITAT FAMILIAR I DOMÈSTICA A TRAVÉS D'UN PENSAMENT MATEMÀTIC.

ORGANITZACIÓ DE L'ACTIVITAT PER PART DEL PROFESSORAT

El professorat fa servir, per exemple, fitxes senzilles de fraccions com les que es mostren aquí o bé més complexes, segons el nivell de l'alumnat. Simbolitzada la igualtat amb el número "1", pensar, des de les matemàtiques, com aconseguir la igualtat a una casa repartint les habitacions que s'han de recollir i ordenar.

Ara juguem amb les fraccions. Es tracta d'aconseguir l'igualtat en una casa a l'hora de recollir i arreglar les seves habitacions.

Per fer-ho, hem d'aconseguir que dividint les fraccions el resultat sigui igual a "1"

PER EXEMPLE:

Si la teva casa té quatre habitacions i la teva mare arregla tres quarts de la casa, quantes habitacions arregla el teu pare?

$$4/4 - 3/4 = 1/4 = 0,25$$

0,25 no és igual a 1

Com repartiries les habitacions entre la teva mare i el teu pare per aconseguir la igualtat a casa?

SOLUCIÓ:

La teva mare arregla dues habitacions i el teu pare n'arregla dues més:

$$2/4 + 2/4 = 4/4 = 1$$

Anam a mitges

Com treballar la conciliació des de les aules ACTIVITAT

Repartim? Imaginem la casa del futur

22

TÈCNICA: PARTICIPATIVA.

OBJECTIU: A TRAVÉS DEL JOC, APRENDRE A REPARTIR FEINES DOMÈSTIQUES, DES DE LA CORESPONSABILITAT.

ORGANITZACIÓ DE L'ACTIVITAT PER PART DEL PROFESSORAT

Dur a classe utensilis habituals per realitzar les feines domèstiques: graneres, plats, planxes, pedaços... I per arreglar petits desperfectes de casa: bombetes, martells, claus...

S'organitza l'alumnat en grups de quatre. L'alumnat haurà d'escollir l'utensili amb el qual més s'identifica. El professorat ha de demanar a l'alumnat per què ha escollit un determinat utensili, tant si existeix una associació estereotipada (nina-granera, nin-martell) com si no existeix.

Finalment, es proposa a l'alumnat imaginar-se la seva casa del futur. Es tractarà de distribuir amb els seus companys les feines domèstiques per tal que aquestes no recaiguin només en una persona.

El professorat ha d'evitar *discursos de complementarietat dels sexes*. Tothom ha de fer de tot i ha d'aprendre a saber fer de tot, des de cuinar fins a arreglar una aixeta que perd aigua. L'aprenentatge d'habilitats domèstiques i una bona distribució de les feines de la casa procura autonomia als qui hi viuen.

Al·lots i al·lotes aprenen així a repartir funcions des de la coresponsabilitat.

Programa “Convivència/Palma, ciutat educativa”

Regidoria de Cultura i Educació.

Departament de Dinàmica Educativa

Ajuntament de Palma.

Disseny i il·lustracions: Jaume Vilardell

Maquetació: Paz Talens

Traducció: Marga Font

És un material cedit per la Direcció General de la Dona de la Comunitat de Madrid.

© Ajuntament de Palma.

Dipòsit legal: PM-863-2006

Impressió: amadip.esment

Aquest material està adreçada a l'alumnat d'educació primària i és una eina per treballar l'educació per a la conciliació de la vida familiar i laboral a les aules, dins el marc de les activitats de l'apartat de “Convivència” del programa “Palma, ciutat educativa” de l'Ajuntament de Palma.

Anam a mitges

Cap a una nova societat en la que dones i homes comparteixin la vida: les decisions, el treball, la família, les feines domèstiques i el temps lliure.

COL·LECCIÓ PALMA CIUTAT EDUCATIVA N° 91

Ajuntament de Palma
Àrea d'Educació, Cultura,
Esports i Joventut